List 8. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 19. februvarija 1897.

Politiški oddelek.

Za koga je peta kurija?

Nekaterniki bi radi svet prepričali, da je peta kurija osnovana samo za delavce in za tiste, ki dosedaj niso bili v državnem zboru zastopani. Tega mnenja so bili nekateri člani katoliške stranke, ki so hoteli za poslanca g. Gostinčarja. Kmalu so pa to misel popustili, kaj drugače bi dr. Kreka ne bili mogli postaviti za kandidata.

Mi se s tem nazorom nismo strinjali. Nova kurija ima biti zastopstvo vseh, zlasti delujočih stanov. Zato se pa imajo pravico udeležiti volitev v tej kuriji vsi dosedanji in novi volilci. Če se to ne zgodi, poslanci pete kurije ne bodo to, kar bi morali biti, pravi ljudski zastopniki, temveč le nova skupina zastopstva interesov.

To naj omenimo, da so celo delavski listi ob svojem času se potegovali za to, da po novi kuriji ne bodo delavci ločeni od drugih stanov, temveč, da se ž njimi združijo. Zato se pa čudimo, da sedaj po nekaterih delavskih shodih govorniki zabavljajo, če druge stranke ne hote pete kurije kar socijalnim demokratom prepustiti.

Vemo, da se bode nam ugovarjalo, da so sedanji stanovi v drugih kurijah dovolj zastopani. To je deloma resnica, da si o kmetskem in obrtnem stanu tega naravnost trditi ne moremo. Radi pa priznamo, da bode treba novi volilni red še preminjati. Delo, ki se je s peto kurijo začelo, se mora nadaljevati. Peta kurija je začetek prehodu od zastopstva koristi k pravemu ljudskemu zastopu, kakeršne imajo v nekaterih drugih državah. Dalnje preminjanje volilnega reda se pa ne sme goditi v tej smeri, da se naredi peta kurija za zastop delavcev, temveč v tem smislu, da se odpravijo polagoma sedanje kurije in pomnoži število poslancev pete kurije. Najprej bo morda kazalo odpraviti kurijo veleposestnikov, ali pa vsaj pomanjšati število njenih zastopnikov. Ta kurija je povse neopravičena. Veleposestniki so že v gospodski zbornici tako dobro zastopani, da pač ni treba, da imajo svoje poslance še v zbornici poslancev. V deželnih zborih se pač da kurija veleposestnikov nekoliko opravičevati, ker imajo le jedno zbornico, a v zbornici poslancev je pa povse odveč.

Če se peta kurija dobro obnese in se bode videlo, da njeni poslanci zares zastopajo vse sloje prebivalstva, ne pa samo delavcev, bode mogoče odpraviti sedanji kuriji kmetskih občin in mest in trgov ter pomnožiti poslance pete kurije. S tem bi namreč popolnoma prešli k občni volilni pravici. Seveda pri tem bi se volilni okraji morali nekoliko drugače razdeliti, kakor so sedanji volilni okraji pete kurije, da se ne zgodi, da bi morda velik del prebivalstva kake dežele ne bil zastopan, kakor se sedaj godi s koroškimi Slovenci, ki nimajo nobenega poslanca.

Reči pa moramo, da samo na sebi pa mi nimamo nič proti velikim okrajem, kjer krajevne razmere drugačne razdelitve ne zahtevajo. Veliki volilni okraji, ki volijo po več poslancev, imajo to prednost, da pri volitvi odločujejo politična načela, ne pa osebna priljubljenost kandidatova. Tudi poslanec ni tako odvisen od majhnih lokalnih potreb kacega volilnega okraja, kakor poslanec majhnega volilnega okraja, za katerega včasih celo to odloči, da je obljubil poganjati se za ta ali oni most, to ali ono cesto. Tako tak poslanec polaga več važnosti na take malenkosti, kakor na občne koristne zadeve. Večkrat vladi ali drugim strankam odjenja v važni stvari za kako lokalno malenkost, ki je pomenljiva zanj, ako hoče obdržati mandat. Po našem mnenju pa za poslanca morajo biti vodilo načela, če tudi pri tem lokalnih potreb prezirati ne sme.

Iz povedanega je vidno, da se morajo volitve v peti kuriji udeležiti stari in novi volilci, ako hočemo, da volilna reforma doseže svoj namen.

Tudi v interesu nižjih stanov je, da se ne prepusti peta kurija delavcem. Recimo, da bi v tej kuriji bili voljeni sami socijalni demokratje, bi druge stranke gotovo se upirale vsaki nadaljni volilni reformi, češ, da potem

osodo države izroče prevratnikom v roke. Če pa socijalisti v peti kuriji ne dosežejo znatnih uspehov, bodo druge stranke spoznale, da je strah pred socijalisti neopravičen in pot do občne volilne pravice bode s tem poglajena. Zato pa mora vsak demokrat delati na to, da se volitve v peti kuriji udeleže vsi volilci, da se tako pokaže, kakšen bi bil pravi obraz ljudskega parlamenta v Avstriji. Peta kurija je osnovana za vse avstrijske državljane in ta mora tudi dejanski biti.

Politični pregled.

Kandidatje katoliške stranke. — Naša katoliška stranka je postavila za peto kurijo kot kandidata dr. Janeza Kreka za kmetske občine ljubljanske okolice dr. Ivana Šusteršiča, za notranjske kmetske občine dr. Žitnika, za gorenjske kmetske občine poštarja Josipa Pogačnika v Podnartu, za kmetske občine trebanjskega volilnega okraja vodjo Frana Povšeta in kmetske občine novomeškega volilnega okraja Viljema Pfeiferja. — Narodna stranka kandiduje v peti kuriji Matija Kunca, v gorenjskih in notranjih mestih dr. Andreja Ferjančiča, v kmetskih občinah trebanjskega okraja Josipa Višnikarja, v mestu ljubljanskem pa Josipa Kušarja. Drugi kandidatje še niso odločeni. V gorenjskih in notranjih mestih pa kandiduje na svojo roko kurat Anton Koblar. V gorenjskih kmetskih občinah je mislil kandidovati tudi Tomo Zupan, ki pa menda odstopi od kandidature, ko je katoliška stranka se izrekla proti njemu, ker se jej ne zdi povse zanesljiv.

Volitve v Trstu. — Vlada je odločila, da se volitve za peto kurijo in tretji kolegij za tržaško okolico ne bodo več vršile v Trstu, temveč v tržaški okolici sami. To so Slovenci prosili, ker je v mestu pritisk na volilce prevelik in so možje, ki volijo s Slovenci, predmet zasmehovanja italijanskih pouličnjakov. — Če je verjeti nemškim listom, kandidoval bode od slovenskih socijalistov v Trstu bivši učitelj Kamušić, urednik „Brivca“ za državni zbor v peti kuriji. To kandidaturo bi bilo le obžalovati, ker bi se vsled tega le cepili slovenski glasovi.

Volitve v Istri. — V Istri kandiduje v peti kuriji od slovenske strani dr. Laginja. Italijani se boje, da bode voljen in so jeli prebivalstvo s tem begati, da je ta mož zbolel na možganih in torej ne bode mogel več politično delovati. To izmišljeno novico so prinesli italijanski listi in razširjajo jo italijanski agitatorji, upamo, da je ne bode nikdo verjel.

Dalmatinski deželni zbor se je izrekel proti osnovi italijanske ljudske šole v Spletu ker po mnenju hrvaške večine Dalmacija ni dvojezična dežela. Italijani, ki nikjer ne žive skupno, ne morejo smatrati za drugo narodnost. Vsled tega sklepa deželnega zbora so vsi italijanski poslanci ostavili deželni zbor in odložili svoje mandate. — Nadalje je sklenil deželni zbor resolucijo, naj se pri vseh državnih uradih v Dalmaciji upelje hrvaščina kot vnanji in notranji uradni jezik.

Volitev v štajerski deželni odbor. — Veleposestvo je volilo v štajerski deželni odbor grofa Franc Attemsa, mestni poslanci dr. Derschatto, zastopniki kmetskih občin pri ožji volitvi Slovenca Robiča, iz vsega zbora so voljeni pri ožji volitvi dr. Schmiderer, dr. Reicher in Kokoschinegg. Pomenljivo je pri tej volitvi, da sta pala konservativec Karlon in liberalec dr. Schreiner. Slovenci se za nobenega teh dveh niso imeli povoda ogrevati. Slovenci in nemški nacijonalci so pri volitvi drug druzega podpirali. Sedaj je v deželnem odboru jeden liberalec jeden Slovenec in štirje narodni Nemci. Liberalni in konservativni listi se zaradi tacega izida volitev silno jeze. Nemškonarodna „Ostdeutsche Rundschau“ priznava, da je prav, da imajo Slovenci svojega zastopnika v dež. odboru.

Kreta. — Na Grškem je vest, da je odšel princ Jurij z brodovjem na Kreto pomagat kristijanom, vzbudila nepopisno naudušenje Velikanske demonstracije proti Turčiji je prirejalo ljudstvo pred kraljevo palačo in ministerstvom. Kristijani so se seveda močno obveselili Grkov in dobili velik pogum napram Turkom. Obkolili so takoj Kanejo, da jo naskočijo, čim se v pristanu prikaže grška pomoč Da je ta korak Grške iznenadil Turčijo in druge velevlasti, je umevno. Prva je takoj zahtevala pojasnil od Grške, zakaj je poslala vojno brodovje na Kreto. Ob ednem je pa Turčija obdolžila velesile, da so te krive ustanka na Kreti in postopanja Grške, ker so zahtevale izvedenje reform. — Velesile so se dogovorile, da zasedejo važne postojanke na Kreti, da prisilijo grško brodovje zapustiti obližje Krete, a da tudi preprečijo izkrcanje turških vojakov. Zapovedniki evropskih vojnih ladij, nahajajočih se okrog Krete, so že dobili naročilo, izvršiti te sklepe in izkrcati eden del moštva, da zasede rečena mesta. Pooblaščeni so, da smejo tudi s silo postopati. Glavno poveljstvo se je poverilo francosko brodovje vodečemu admiralu. Mej tem, ko se velesile pripravljajo na odpor, vlada v Grški nepopisno naudušenje za boj proti Turčiji. Vsi reservisti iz l. 1893. in 1894. so se že poklicali v vojsko. Na Kreti sami so grozoviti boji mej kristijani in mohamedanci. Vse beži, kar more. — Velesile so naznanile Grški, da ta ne sme računati na njih podporo, če nastane vojna. Zares pogumna se more vsled tega ta zvati, ker je po svojem polkovniku Vassosu že proglasila Kreto za del grške države. Dotična proklamacija pozivlja Krečane, da naj priznajo grškega kralja svojim vladarjem. — Velesile so že zasedle Kanejo. Prostovoljci prihajajo iz Grške, Turčija se pripravlja na odpor in velesile ne puste Grški vzeti Krete. Položaj je jako kritičen. Vsa zadeva se ne bo kmalu poravnala. Grška ne bo marala odjenjati, a velesile ji ne bodo pustile na Kreti dalje prodirati. Da bi vse velesile napale Grško to bi pa tudi ne bilo častno. Stvar se utegne dolgo vleči. Da bi se konečno le na srečo Krete končala in dovela tej zaželjeni mir.

Kuba. — Španjska vlada je že objavila načrt, kako misli poureditи razmere na Kubi. Pred vsem določa načrt, da se napravi upravni svet 35 članov iz mej Kubancev, ki bo pod načelstvom tačasnega guvernerja opravljal otok. Glede carine, trgovinskih pogodb in drugih važnejih zadev odloča upravni svet v sporazumu s španjskim ministerskim svetom. Načrt se vsestransko kritikuje. Edni se zadovoljuje ž njim, drugi zopet ne V Ameriki sploh je načrt napravil dober utis, pri ustaših seveda ne. Ti hrepene po še večji samostojnosti. Toliko je zdaj kubansko vprašanje bližje svoji rešitvi, da se je Španija vsaj voljno pokazala dati Kubi večje pravice, kakor jih je imela doslej. Korak k miru je storjen in morda se konečno Španija in Kubanci do cela sporazume mej seboj.

Obrtnija.

Stavbeni obrti.

Pritožbe o propadu male obrti se vedno bolje slišijo. Povsod se to posebno opaža, zlasti pa pri stavbinski stroki. V tej stroki izpodriva veliki kapital malega mojstra. Nekdanjih zidarskih, tesarskih mojstrov že ni več, temveč vsa ta dela in mnoga druga opravljajo stavbinski mojstri, ali jih pa prevzemajo velike stavbinske družbe, s katerimi mali zidarski mojster konkurirati ne more. Naravno je zatorej, da samostojni mali obrtniki vedno bolje propadajo.

Novemu državnemu zboru misli se predložiti nov obrtni zakon. Najbrž bode novi zakonski načrt osnovan popolnoma po manšesterskih načelih, kakor je bil tisti, katerega je prejšnji zbornici predložil minister Glanz. Naši poslanci morajo gledati, da bode novi zakon prepovedoval tako kupičenje podjetji v jedni roki in zlasti tega ne bode dovoljeval velikim denarnim družbam. Z novim obrtnim zakonom mora se premeniti ne le sedanji obrtni zakon, temveč tudi stavbinski zakon. Seveda bodo nekaterniki rekli, da to ne gre, da bi se dela tako delila. To seveda tisti, ki imajo sami že več obrtov v svojih rokah. Kaj pomaga ves dokaz sposobnosti, ako sme kaka denarna družba ali večji podjetnik vse začeti. S tem se uničuje samostojni mali obrtni stan in hitro se približujemo času, ko bodo sami berači in bogatinje.

Sedaj imamo državnozborske volitve. Sklicujejo se volilni shodi, a opažamo, da se na njih jako malo o obrtništvu govori. Kandidatje govore na dolgo in široko o političnih vprašanjih premlevajo že stare fraze, a za obrtno vprašanje se pa niti ne zmenijo. Pa tudi volilci se navadno niti ne spomnijo, da bi poslanca vprašali, kako stališče zavzemlje v tem ali onem obrtnem vprašanju. Samo na Češkem je neka obrtna stranka, povsod drugod je politiku obrtno vprašanje nekaka stranska stvar. Tega so pa krivi obrtniki sami. Če se sami ne oglase za svoje koristi, se pač tudi njih poslanec zanje brigal ne bode. Zato opozarjamo vse obrtnike, da se že oglase sedaj pred volitvami in zahtevajo od poslancev konkretnih obljub.

Kmetijstvo.

„Naš gospod učitelj“.

(Spisal F. Š.)

(Konec.)

V.

Zopet sem v mestu pri svojem polku. Bivanje na deželi me je popolnoma popravilo, tako da sem se duševno in telesno čil vrnil v svojo službo. Toda nastopila je zima in z njo obilica prostega časa. Kaj naj počnem? Spomnil sem se izleta na planine in takratnega premišljevanja. Nakupil sem si prirodoznanskih knjig in sedaj čitam in čitam, in glej čudo, čeprav sem že precej v letih, zanima me to berivo izredno; čim bolj se vglabljam v tajnosti lepe prirode, tem bolj se mi vzbuja vedoželjnost. Če pojde tako naprej, se bom več naučil sedaj, kakor sem se svoje dni v šoli. —

Prešla je zima, prešlo poletje in jesen je zopet tu. Kadar skopni sneg, ima vojak več opravila na prostem in hitreje mu minova čas pri delu. Z menoj se je izvršila čudovita izprememba; popolnoma drugačen se mi kaže svet, odkar sem se natančneje seznanil z večnimi zakoni božje prirode. Stvari v prirodi se mi ne zde več neznatne, marveč se mi zdi, da jim vidim v notranjost, da jim pregledam čudoviti ustroj, da vse skozi poznam tvarinsko presnovo v njih. Zdi se mi, da se mi je še le sedaj odprl svet. Kamen, rastlina, žival, kako brezpomembno se mi je to zdelo; kakšne krasote, kakšne umotvore pa sedaj vidim v njih! —

Ko sem ravnokar prišel domu, dobil sem na mizi pismo, katero mi je pisal župnik Lomnik. Pismo slove:

10. 10. . . .

Dragi prijatelj!

„Leto dnij je, odkar se nisva videla in si tudi pisala nisva. Meni je bilo to leto čas skrbij in napornega dela, urediti sem si hotel, kolikor je le mogoče storiti v enem letu, svoje gospodarstvo, pri čemer mi je s svetom in v dejanju pomagal prijatelj Zoran. Ne morem se prečuditi obširnemu njegovemu znanju in temu, kako vselej na mah pravo pogodi. Če naju Bog ohrani pri življenju, uredila bodeva moje gospodarstvo tako, kakor ga gotovo nihče nima v naši deželi.

V Zavlako grem večkrat; sedaj delajo tam vodovod. Vodo bodo napeljali v vse hiše, po posebni cevi pa v vse hleve, tako, da bo vsaka žival lahko pila, kadar bo žejna. Rad bi to napravo popisal natančneje, toda to bi i meni i tebi vzelo preveč časa. Bolj se o tem poučiš, kadar naju prideš obiskat, kar upam, da kmalu storiš. Na vsak način pa mi kmalu piši, kako je s Teboj. Bodi zdrav in ne pozabi

vernega prijatelja

Ignacija.

Tudi zorán Te pozdravlja!“ —

14 dnij za tem dobim dopisnico:

„Prijatelj!

Znana ti je usoda Zoranove neveste; umrla je nenadoma. Enaka usoda je bila sojena tudi njemu; Zorana ni več! — Pred 5 dnemi se je prehladil, včeraj je umrl in jutri ga pokopljemo. Zavlačani pač ne dobodo več takega učitelja!

Z Bogom!

Lomnik.

Dve leti sta prešli po Zorničevi smrti. Zopet sem dobil dopust za nekaj dnij in napotil sem se k Lomniku. Mož je v tem času mnogo storil; neutrudno je deloval v povzdigo kmetijstva in je skušal posnemati Zorniča. O Zavlačanih mi je pripovedoval, da so se zelo trudili, da bi zopet dobili učitelja, ki bi bil zavzet za kmetijstvo, da bi jim bil voditelj vsaj pri zborovanjih. Njih trud ni bil zaman; dobili so prav dobrega učitelja, čeprav se z Zorničem ne more primerjati. Ako bo nadaljeval tako, kakor je začel, brez dvoma postane izboren veščak. Zorniču so Zavlačani iz hvaležnosti postavili krasen nagrobni spomenik.

---

*

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

(Dalje.)

Štiriininvajseto poglavje.

Ljudska nagrada.

Hitra dela za zgrajenje utrdbe vzbudila so prvo nevoljo sredi težkega dela navajenih Španceev. Glasno so godrnjali radi težave dela, na katero nikakor niso bili pripravljeni, tem manje, ker so pričakovali, da najdejo v Novem Svetu zakladov brez truda, a sedaj so morali delati po cele dneve pri paleči vročini.

Ker so bili ljudje varani v svojih pričakovanjih in nezadovoljni s Kolumbovimi odredbami, so kmalu jeli snovati zaroto na življenje njegovo. K sreči so zaroto kmalu zasledili, zarotnike prijeli, kaznovali in odpravili nazaj na Špansko. Hkrati je Kolumbu jelo mankati živil, kajti seboj pripeljano, se je največ izpridilo.

Da bi naredil konec nezadovoljnosti in zadovoljil hrepenenje po zlatu, je admiral dne 12. marca 1493. leta odrinil z vojaško godbo in razvitimi zastavami v zlato deželo Cibar. Dne 16. marca je prišel do gora, našel zlate pesečnike in v njih varstvo ondu ukazal zgraditi leseno utrdbo ter pustil 56 mož, potem se pa vrnil v trdnjavo Izabelo. Tu ga je čakala žalostna podoba. Mlada naselbina je bila v tužnem stanju. Zaloge so bile že skoraj pošle, a novo obdelana zemlja še ni mogla dajati pridelkov. V naselbini začele so se bolezni in glad. Mnogi so britko objokavali svojo lahkomiselnost, govoreč, da je bilo neumno, da so ostavili domovino, da sedaj umirajo glada na tujem. Vsi so dolžili Kolumba, da je zvabil jih seboj s svojim lepobesednim opisovanjem novega sveta. Najbolje je bil nevoljen na Kolumba pater Bojl. Ko je Kolumb vsled pohajanja živil tudi njemu odmeril manjše porcije, je postal njegov zaklet sovražnik in imenoval je njegova odkritja neumnosti, in Novi Svet — dežela prevare.

Lepe sanjarije so prešle, in dejanstvenost je nastopila. Rožice so uvenele in pokazalo se je trnje.

V aprilu je Kolumb, sit vednih razporov, sklenil izvršiti svoj prvotni načrt in poiskati pot v Kataj. Pustivši za upravitelja svojega sina Dijega, je Kolumb dne 24. aprila razsidral in odrinil proti Kubi, a 7. maja je odrinil od Kube proti jugozapadu in odkril je otok Jamajko, katerega je imenoval Santa Glorija. Plujoč proti severu in zapadu in obratno je odkril celo vrsto otokov, in naposled je prišel do otoka Pinosa blizu zapadnega konca Kube. Tu je mislil, da ni daleč od zlatega Kersonesa, kakor so imenovali v starem veku polotok Malako. Slabo stanje ladije ga je prisililo vrniti se, tako, da je potovanje v Indijo moral odložiti za drugi pot, in ukazal je pisarju Ferdinandu Perecu napraviti zapisnik, da se nahaja v pokrajini Mango, in vsi mornarji so se podpisali. Ko bi Kolumb ne bil zapeljan s svojimi idejami, katere si je bil utepel v glavo, gotovo bi bil našel zlato deželo — Mehiko.

Čeznaravni napori in trudi po ekspediciji so popolnoma izcerpali admiralove moči, nekako zaspan je postal. Vrnivši se v trdnjavo Izabelo, je Kolumb se kmalu popravil. Bolje kakor vsa zdravila mu je pomagal nepričakovani prihod njegovega brata Jerneja. Od kar sta se poslednji pot videla z bratom, je minolo trinajst let. Sprva Kolumb ni mogel verovati svojim očem, a potem je od veselja brata objel.

Kakor smo že omenili, je Jernej iskal v Angliji podpore za načrte svojega brata in je naposled dobil obljubo kralja Henrika, da vsprejme Kolumbove predloge glede iskanja pota v Indijo. Jernej je hitel čez Francijo v Španijo, kamor je prišel prepozno, a vendar so ga prijazno vsprejeli pri dvoru. Dali so mu naslov dona in poveljništvo nad tremi ladijami, ki so peljale Kolumbu živil in pomočnih sredstev za naselbino na Hajitiju. Umni, delavni Jernej, ki se je zavzemal za bratovo stvar kakor za svojo, je v naselbino prišel tako o pravem času, da bolje o pravem času priti ni mogel. Tri četrtine naselnikov bile so bolne, drugi so se pa upisali in puntali. Peter Bojl, kateremu je bilo izročeno spreobračanje Indijanov v kristijanstvo in poveljnik vojakov Margarit se nista hotela pokoriti Dijegu v Kolumbovi odsotnosti, — oba sta s sovraštvom v srcu proti Kolumbu odpotovala nazaj na Špansko na ladijah, na katerih se je pripeljal Jernej. Španski vojaki, ki so ostali brez poveljstva, udali so se pijančevanju in vsakim zločinstvom. Domačini so se spuntali razdraženi zaradi njih nasilstva in ropanja. Glavni voditelji otočanov so osnovali zvezo, katere namen je bil uničenje Španceev in duša te zarote je bil znani glavar Kaonabo. Kolumb je bil primoran dati pravo bitko, z 200 pešci, 20 konjiki in 20 besnimi psi, katere je nalašč naučil za boj proti nagim Indijanom, je šel proti divjakom. Jedva so rudečekožci zaslišali prve strelove pušk in mušketov, so se raztresli na vse strani. Za njimi tekli so jezdeci in psi. Na tisoče nesrečnih divjakov so pobili in je raztrgali besni psi a najnevarnejši Kaonabo jo je pa odtegnil. Sedaj je Alonz Obiedo sklenil uničiti tega nevarnega protivnika. S pestjo hrabrih ljudij ga je šel iskat, dobil ga je, pregovoril ga je, da si je nadel okrašene okove, na katerih so viseli mali zvončki, ki so se jako dopadli Indijanom vsled svojega zvonenja. Prostodušni divjak, ki ni poznal pasti, je bil jako zadovoljen, ko so ga posadili na konja v okovih za Španceem in ga peljali mimo njegovih podložnikov. V tem je Obieda, ne da bi glavar kaj opazil, oddalil se od Indijanov. Naposled je zgrabil glavarja za pas in zbežal proti bregu pred

očmi besnečih Indijanov, ki so prepozno prijeli za orožje, da osvobode svojega vodjo.

Z vjetnikom vred je pogumni Obiedo srečno prišel v trdnjavo Izabelo, kjer so Kaonabo zaprli in ostro zastražili. Pozneje so glavarja odpravili v Španijo z vračujočim se Kolumbom, a Kaonabo je umrl na širnem morju.

Predrzni postopek Obiedov je Indijane še bolje razdražil. Prišlo je drugič do krvavega boja, po katerem se je moral ves otok pokoriti Špancem. Premaganim Indijanom naložil se davek: slednji rudečekožec, živeč v zlatonosni deželi, moral je štirikrat v letu prinesti merico zlatega peska, v deželah, kjer ni zlata, je pa vsak domačin moral dati po 25 funtov pavole.

Ko se je Kolumb bojeval na ta način z Indijani, je prišlo iz Španije nekaj ladij, na katerih je bil kraljevi pooblaščenec, Aguado po imenu. Naselniki so z začudenjem slišali, da sta njiju veličanstvi kralj in kraljica naročili preiskati nerede, ki so se godili mej naselniki.

Kolumb je s čudovitim premagovanjem poslušal kraljevski ukaz, in prepustil gospodu Aguadu, da ga izvede. Kmalu je poslednji našel dovolj povodov, da je obdolžil admirala in sklenil vrniti se v Španijo z obdolžitvami. Kolumb je videl, da se zbira nad njegovo glavo nevihta in boljše se mu je zdelo naravnost se jej nasproti postaviti. Odpravljajoč se z Aguadom v Španijo, je določil za svojega namestnika brata Jerneja, a za vrhovnega sodnika, španskega plemenitaša Rodjana, kateri mu je bil ostal zvest. Potem je dne 10. marca ostavil Hajiti z dvema ladijama, 225 Španci in 30 Indijani, odpeljal se je mimo Malih antilskih otokov in dne 11. junija se izkrcal v Kadiksu.

Zavedujoč se svojih zaslug, je Kolumb ravno tako kakor prvi pot slovesno potoval po Španiji in pogumno se predstavil kralju, da se opraviči proti obdolžitvam. Njegova samozavest, obrazci dragih pro izvodov z novoodkritih otokov in odkritosrčna pripovedovanja o vseh dogodkih v trdnjavi, so pregnala vso nevoljo kraljeve dvojice. Celo prazno trditev, da je Kolumb našel v Hajitiju bogato Indijo, so verjeli. Ferdinand in Izabela sta si prizadevala z vsemi mogočimi počastmi poravnati doprinesene mu razžalitve. Vse, kar je Kolumb predlagal za utrjenje blagostanja v Novem Svetu, se je potrdilo. V ta namen se je pripravila tretja ekspedicija. Tudi sedaj se ni o drugem govorilo kakor o odkritjih Kolumbovih. Vendar naudušenje, ki je vladalo v glavah mornarjev in klativitezov, je začelo razprševati. Nikogar ni več vleklo v novo obljubljeno deželo, ki je za mnoge postala dežela prevaranih nad . . .

— Ste li slišali, — vprašal je stari mornar obiskovalce gostilnice v nekem predmestju, — da podkralj indijski, gospod Kolumb, zopet vabi želajoče podati se ž njim na tretjo ekspedicijo?

— Slišali smo že! — odgovorili so mu. Popolnoma nerazumljivo je, kako da sta njiju veličanstvi dali tako malo pomena tožbam patra Bojla in gospoda Margarita, da dovoljujeta Genučanu pogubljati nove španske duše!

— Ehe, — rekel je nekdo! — Vendar je Kolumb od ondu pripeljal toliko zlata in drugih pridelkov, ki jasno dokazujejo bogastvo odkrite dežele. No, to ni dežela prevare!

— Presveta Mati Božja, kaj govori! Ni dežela prevare! — zaklical je prvi. — Ne vem, kaj bi moglo mene preslepiti, da bi tja potoval. Prokleti Genučan, ki je pogubil toliko ljudij, se zastonj baha z zlatom s špansko krvjo omadeževanim. To zlato so dobili od domačinov le s krvavimi poboji, v katerih je padlo na tisoče Kastilcev, — seveda za to se Genučanu ne briga, on je dosegel svoj namen! Oslepil je njiju velečanstvi z bleskom zlata in vedno bolje in bolje utrjuje svoj položaj pri dvoru.

— Da, da, — pritrdil je tretji mornar, — kar jeziti mora koga, ako pomisli, da ta ničeven prišlec zavzemlje pri dvoru mesto, kakor kak star velikaš, in se v novoodkritih zemljah smatra za podkralja. —

— Vrag naj vzame Lugurčana! — zaklical je jezno jeden prisotnik. — Obesiti je dal mojega brata Jožeta kakor psa zaradi dveh starih bab!

— No, tvoj cenjeni brat je pa to popolnoma zaslužil, — vmešal se je drugi, — kakor sem slišal. Ni samo grdo ravnal s tema ženskama, temveč ju je naposled še zadavil, da je jima vzel zlat nakit.

— No, kaj je pa potem? — je surovo rekel govoreči. — Indijani — pagani, mari ne bodo prej ali prej goreli v večnem ognju?

— Tako je sodil prosti narod. V višjih slojih prebivalstva je pa bilo več nasprotnikov Kolumbovih.

— Zasluge gospoda Kolumba so neoporečne rekel je nekoč v razgovoru z dvorniki Peter Martir, vzgojevatelj infanta (princa) — a sodim, da je gospod zamotan v mnoge zmote, ki se pojasnijo še le v bodoče.

— Kaj hočete s tem reči, gospod Peter? — vprašal je škof Huan Rodrigec de Fonseka, ki je bil nedavno imenovan za kontrolorja in nadzornika za indijske stvari.

— To so samo domnevanja, milostljivi prelat — odgovoril je Martir, klanjajoč se. — Opirajoč se na svetopisca Toskanellija, misli Kolumb, da njegovi otoki leže blizu Indije. Jaz nočem trditi nasprotnega, a veličina zemlje me vendar navaja k drugemu zaključku.

— Vendar so ljudje, — rekel je škof, — ki potrjujejo mnenje Kolumbovo, da od bregov Španije do indijskih dežel ni tako daleč.

— Ljudje pogosto zmešavajo zemljo in nebo, —

odgovoril je ironično smejajoč se odgojitelj infantov. — Trditev, katere se tako trdovratno drži Kolumb, da Azija drži blizu k zapadnemu bregu Evrope, nasprotuje vsem mojim zemljepisnim znanjem. Tudi dvomim, da bi bili novoodkriti otoki tako veliki, kakor misli Kolumb, da bi na pr. Ispanjola bila večja, kakor vsa Španska. Sploh Kolumb vse rad pretirava.

— Vaše poslednje mnenje, gospod, se popolnoma vjema s tem, katero jaz imam o podkralju indijskem, — opomnil je do tedaj molčeči učeni Konde.

— Zanimivo bi bilo vedeti gospod, kako vi sodite o admiralu — vprašali so navzočniki.

— Gospod Kolumb, — je zamišljeno spregovoril Konde, — je vsekako človek, katerega je težko razumeti. Po mojem mnenju je on pred vsem prerok in trgovec, ki ne spušča izpred oči vere pa tudi ne praktične barantije. Njegovo častiljubje je ogromno, a administrativnih sposobnostij nima nobenih. Tudi ga ni mogoče imenovati učenjaka. Vsa njegova znanja so nepopolna in jaz zares dvomim, da bi bil obiskoval vseučilišče v Paviji. Ne sme se pozabiti, da je Kolumb zajel svojo idejo od Toskanellija, da je tako le izvrševatelj misli tega učenjaka, o katerem se govori, da je narisal zemljevid za njegovo potovanje.

— Gospod Konde ima prav, popolnoma prav, — rekel je nekdo iz slušateljev.

— Ne ozirajoč se na vse te okolnosti, pomanjšujoče zasluge admiralove — je nadaljeval učenjak, — ima on o sebi jako visoko mnenje? Ste li videli njegov podpis, gospoda? On stavi pod svoje ime v pedantični sestavi sedem pismen, kateri imajo kazati njegovo neposredno zvezo s Kristusom Odrešenikom. On se smatra za nekakega križarja, od Boga poklicanega za razširjenje krščanstva, in dobrotnika prebivalcev odkritih dežel.

— Ha, ha, ha! — zasmejal se je škof Fonseka. Kakšen dobrotnik!...

— Vi imate prav, vaša prevzvišenost, Kolumb ni dobrotnik, temveč naravnost ograbitelj domačinov. Mari ni porabil vseh načinov za dobivanje zlata? Mari oni ni za to žrtoval na tisoče domačinov? Mari on ni naredil začetka trgovini z ljudmi in robstvu? Odkritosrčno govorjeno, jaz ne vidim nobenih dobrih lastnostij na podkralju. V vseh njegovih delih se kaže njegova genuška izprijenost, njegovo nezmerno hrepenenje po bogastvu, njegovo florentinsko dvojezičje, njegova pripravljenost, prodati čez duše in telesom slednjemu, kdor več da.

— Oprostite, gospod... Če tudi moram priznati, da je o naših besedah mnogo resnice, vendar nahajamo v Kolumbovem značaju mnogo tacih potez, katere more vsakdo ceniti, — je z gorečnostjo pretrgal besedo učenjaku Martir. — Vi govorite, da je on začel trgovino z ljudmi? Toda ne pozabiti, da je on hotel s tem v prvič pokriti stroške za potovanje, potem je pa hotel razbojnike odvaditi človekožrtšva. Prepeljavši te pagane v Španijo, je hotel odstraniti nevarnost za naše naselbine in odkriti divjakom dostop k kulturi. Poleg tega pa ni pozabiti, da se pri nas na sejmih v Sevilji in Granadi prodaja na tisoče mavriških vjetnikov.

— Vse je tako, — opomnil je škof, — a vendar stvar ni prav v redu, celo kraljica sama je sprožila vprašanje, če se prav ravna z Indijani.

— To vprašanje je mogel sprožiti sam Kolumb, — opomnil je Martir.

— Jaz dvomim, da bi bil on za to sposoben, — je ironično opomnil Konde. — Že v mladosti je Kolumb se pečal s pravim morskim roparstvom. Pripovedujejo, da je vozeč iz Genue v Afriko kot pravi trgovec z robi nabiral svoje črno blago.

— Ta pripovedovanja jedva zaslužijo verojetnost — rekel je Martir. — Zares je, da je Kolumbova minolost le malo znana, a vendar se ve, da je kot gradesar delal pri svojem očetu in še sedaj je vpisan v zadrugo gradešarjev in tkalcev v Genui.

— Vendar mi ne morete oporekati, da je gospod Kolumb skrajno častiljuben, lakomen in neusmiljen? Mari ni brezvestno postopal, ko si je prisvojil nagrado 10.000 maravelisov, katero je bil kralj določil tistemu, ki prvi ugleda novo zemljo? To kraljevo milost je zaslužil mornar Rodrigo de Triana, nikakor pa ne sam admiral!...

— Nočem soditi o tem, — rekel je gospod Peter Martir, — a jaz mislim, da postopanje admirala to opravičuje, da je on prvi videl blodeče luči, — oznanjevalke blizosti suhe zemlje. Vsekako je še toliko antipatičnih potez v njegovem značaju, a njegova neodjenljiva odločnost dognala delo, ki pripada k največjim delom vseh časov, to se mora priznati. S svojim odkritjem je Kolumb otvoril novo obširno polje človeštvu za razvoj in plodovito delavnost

— Tega nikdo ne oporeka, — vmešal se je škof v pogovor, — da si tudi, če se strogo sodi, Kolumb ni izpolnil tega, kar je obetal. Kataja še sedaj ni dosegel, dežele dišav pa tudi še manj.

— Kaj, Kolumb je vendar pripeljal pridelkov, katere je predložil njiju veličanstvoma? — vprašal je začudeno Martir.

— Hm... godrnjal je zase škof Fonseka. — Vse to je jako dvomljive vrednosti. Ko bi kraljica Elizabeta ne bila tako lahka...

On je jako značilno pretrgal svojo frazo in odšel v notranje prostore dvorca, pustivši dvornikom obsojati osebnost admiralovo. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Zdravniki na Koroškem. Lani je bilo na Koroškem 117 zdravnikov, mej temi 87 doktorjev zdravilstva in 39 ranocelnikov. Pred desetimi leti jih je bilo 103. Živinozdravnikov je bilo vlani na Koroškem 21. in 7 živinozdravniških kovačev. Babic je bilo na Koroškem 375. V Celovcu je jeden zdravnik na 693 prebivalcev, jedna babica na 472 prebivalcev, v šmohorskem političnem okraju je jeden zdravnik na 2602 in jedna babica na 792 prebivalcev, v celovški okolici jeden zdravnik na 4576 in jedna babica na 942 prebivalcev, v špitalskem okraju je jeden zdravnik na 7584, babica na 823, v šentviškem jeden zdravnik na 3820, babica 955, beljaškem jeden zdravnik na 3298, babica na 930, velikovškem jeden zdravnik na 5951, babica na 1623, v volfberškem jeden zdravnik na 3824 in babica na 1500 prebivalcev, v vsej Koroški je na 7085 preb. jeden zdravnik in 962 prebivalcev jedna babica.

Brezplačno parlamentarno poročilo. Na Luksenburškem je že petnajst let navada, da vsem volilcem pošljejo poročilo o razpravah državnega zbora. Poročila navadno volilci dobe že drugi dan po seji v roke. Na ta poročila se ne delajo nobeni naslovi, temveč se jih na vsako pošto pošlje gotovo šlevilo. Pismonoše pa že imajo naslove volilcev, mej katere potem razneso poročila. Seveda je to mogoče le v tako majhni državi kot je Luksenburška.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V šesti seji dne 10. februvarija poroča poslanec Višnikar imenom finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1897. Proračun s potrebščino 32.784 gld. se odobri in reši več prošenj učiteljev, učiteljskih vdov in sirot za zvišanje in podaljšanje pokojnine in dovolitev miloščine. — Posl. baron Schwegel poroča o računskem zaključku deželnega zaklada za l. 1895. Dohodki so znašali 952 476 gld., stroški 1,234.383 gld. primankljeja je torej 281.907, ki ima svoj izvod v izvanrednih razmerah, v katerih se je nahajala dežela v potresnem letu 1895. Računski sklep se po podrobni poročevalčevi obrazložbi stroškov in dohodkov odobri. — Posl. Hribar poroča o računskem sklepu gledališkega zaklada za l 1885. Potrebščina je znašala 34.411 gld., pokritje 11 308 gld; premoženje se je vsled potresa zmanjšalo za 20.154 gld. Istotako se je te vsled potresa prekoračil proračun, ker je bilo treba poprav na poslopjih. Proračun za l. 1897 kaže 11.504 gld. potrebščine in 11.600 gld. pokritja. Poročevalec želi, da bi dramatično društvo skrbneje izbiralo igre, da ne bi se več predstavljale ednake igre, kakor je bila včerajšnja burka „Slovenec in Nemec“, kjer so slovenski jezik smeši. Posl. dr. Tavčar zagovarja dramatično društvo, ki ima jako težko nalogo, pravi, da omenjena igra ni žaljiva za Slovence in poudarja, da ne spadajo v zbor take malenkostne zadeve. Posl. Kalan priporoča slovenskemu gledališču, da naj gleda na to, da se ne bo predstavljalo kaj neuravnega. Posl Lenarčiču se zdi, da je pri gledališču, nastavljenega preveč osobja, in priporoča deželnemu odboru, da naj varčuje. Posl. dr. Schaffer poudarja da imajo vse tri pri gledališču nastavljene osobe dosti dela Posl. Lenarčič predlaga resolucijo, da naj deželni odbor skrbi za to, da se napravi shramba za gledališčine dekoracije in opravo. Ta se zdaj kvari, ker so prostori, v katerih je spravljena nedostatni Posl. dr. Schaffer potrjuje poslednje in naznanja, da bo deželni odbor pripravil primerno shrambo za muzejske in gledališčne namene. Račun in proračun se odobrita ter sprejme Lenarčičeva resolucija. Posl. dr. Papež poroča o prodaji redutnega poslopja in hiš št. 4 in 6 v Florijanskih ulicah in predlaga, da naj se imenovana poslopja prodado neobremenjena mestni občini Ljubljanski za 27.500 gld. Predlogu se pritrdi.

V sedmi seji dne 12. februvarija je poročal poslanec dr. Žitnik o prošnji Elizabetine otroške bolnice v Ljubljani za podporo. Letna podpora v znesku 300 gld. se podaljša na tri leta. — Posl. Višnikar poroča o prošnji vdove okrožnega zdravnika Julije Mayer za pokojnino. Dovoli se ji letnih 200 gld. dosmrtne milostne pokojnine — Muzejskemu društvu za Kranjsko se dovoli na poročilo posl. barona Schwegla 400 gld. podpore. — Posl. Modic poroča o prošnji županstva Črnivrh za podporo za nasipanje ceste od Zaloga v Črnivrh. Prošnja se izroči dečelnemu odboru, da preišče in potrebno ukrene o tej zadevi — Posl. Globočnik poroča o uvrstitvi novega mostu čez Bohinjsko Savo med okrajne cestne stavbe. Poročevalec predlagai da naj se pod Bodeščami novo napravljeni most čez Bohinsko Savo uvrsti med okrajne cestne stavbe. Predlogu se pritrdi. — Isti poroča o prošnji občine Predoslje za ustanovitev samostojne občine Primskovo Prošnja se izroči na priporočilo posl. Kalana deželnemu odboru, da zadevo preišče in stavi potem predloge. — Posl. Povše poroča o prošnji občine Staraloka za uvrstitev občinske ceste, ki vodi iz Stareloke do okrajne ceste v vasi pri sv. Duhu med okrajne ceste. Prošnja se izroči na priporočilo posl. Kalana deželnemu odboru, da zasliši o tem okrajni cestni odbor in potem poroča. — Posl. Povše poroča o prošnji vaščanov z Brezove Rebri, Sela itd za izločitev iz občina Mirna Peč iz združitev z občino Ajdovec. Zadeva se izroči deželnemu zboru v poizvedovanje in poročanje. — Isti poroča o prošnji gospodarskega odbora v Sanoboru za podporo za napravo cestnih kanalov mej Sanoborom in Savetniki. Prošnja se izroči deželnemu odboru, da dovoli primerno podporo. — Posl. dr. Tavčar poroča o prošnji mestnega magistrata v Ljubljani glede direktne in tajne volitve deželnih poslancev ter o prošnji slovenskega katol. delavskega društva v Ljubijani za premembo volilnega reda za deželni zbor. Poročevalec predlaga, da naj se obe prošnji izročita odseku, ki se bode pečal s poročilom deželnega odbora glede premembe dež volilnega reda. Predlogu se pritrdi. — Posl Višnikar poroča o prošnji krajnega šolskega sveta v Št Rupertu za uvrstitev nadučiteljske službe v Št Rupertu v II. plačilni razred Prošnja se izroči deželnemu odboru, da jo predloži dež. šolskemu svetu v rešitev. — Vdovi okrajnega ranocelnika Jož. Janzekovič na Vrhniki se na poročilo istega poslanca dovoli 150 gld letne milostne pokojnine. — Posl. Jelovšek poroča o uvrstitvi občinske ceste pri Logu na Vipavskem mej okrajne ceste in o uvrstitvi občinske ceste pri vasi Sobočevo pri Borovnici tudi mej okrajne ceste. Poročevalec predlaga, da naj se obe uvrstitvi mej okrajne ceste izvršita. Predlog se sprejme. — Poslanec grof Barbo poroča o prošnji mlekarske zadruge v Trnovem pri Il. Bistrici za podporo in predlaga, da naj se dovoli 500 gl. posojila vračljivega v desetletnih obrokih po 50 gld. — Posl. Jelovšek poroča o prošnji županstva v Trzinu za odpomoč proti povodnjim potoku Pešata in za uvrstitev neke poti mej okrajne ceste. Zadeva se izroči deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje. Posl. Globočnik poroča o prošnji občin Breznica in Begunje za uvrstitev občinske poti od Begunj do Žerovnice mej okrajne ceste. Prošnjo je podpisal posl. Ažman in se je izročila deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje. — Posl. dr. Papež poroča o prošnji občine Račina za podporo za osuševanje račenske doline Prošnja se odstopi deželnemu odboru, ki naj tudi državo pritegne k pokritju stroškov za osuševanje. — Posl. Povše in tovariši interpelujejo vlado zaradi ustnovitve javne hiše v Ljubljani.

Prihodnja seja je bila dne 17. febr.

— **Volilcev v peti kuriji je v Ljubljani 6519.** Ti volijo kakor znano razdeljeni v 6. okrajev skupaj 59 volilnih mož. Volitve vršile se bodo po novi določitvi dne 4. marca od 8. ure zjutraj do 1. pop. in od 3. pop. do 6. ure zvečer. Za vse okraje bo poslovalo po najnovejem določilu 14 volilnih komisij.

— **Z zgradbo novega poslopja** na mestu prejšnje takozvane meščanske bolnice v Špitalskih ulicah se prične takoj. Zidarska tesarska in kamnoseška dela so že oddala, istotako dobava železnine. Določeno je da ima biti zgradba pod streho do 15. okt. 1897 in popolnoma dovršeno mora biti poslopje do 1. nov. 1898. Stroški za novo zgradbo bodo znašali čez 300.000 gld.

— **Slovensko planinsko društvo** je imelo dne 15. februvarija zvečer v Narodnem domu v Ljubljani poučno-zabavni večer, pri katerem je društveni častni član preč. gosp. župnik Jak. Aljaž predaval jako zanimivo o svoji iznajdbi, o optičnem telegrafu. Za hribolazce je ta iznajdba neprecenljive vrednosti.

— **Muzejsko društvo za Kranjsko** je imelo dne 15. februvarija svoj občni zbor. Predsednik g. ravnatelj Senekovič je poudarjal, da društvo ne najde zasluženega zanimanja pri občinstvu. Društvo šteje le 239 članov, 20 manj nego minolo leto. Zanimivi so predlogi, katere je stavil g. ravnatelj Šubic in katere je občni zbor soglasno sprejel. Predlagal je, da naj bi se v Ljubljani ustanovila opazovalna štacija za potres in naj bi se v to svrho naprosilo učno ministerstvo za potrebni seismograph; dalje da naj bi se izposlovalo pri c. kr. centralnem geologiškem zavodu, ki ravno sedaj po svojih organih preiskuje deželo kranjsko v geologiškem oziru, da bi tudi deželni muzej dobival po eden komad najdenih rudnin in konečno, da naj se društvo obrne do občinskega sveta ljubljanskega s prošnjo, naj bi vpeljalo primerno poludnevno znamenje, kar bi bilo tem laglje mogoče, ker ljubljanski grad menda v kratkem pride v last mestne občine.

— **Umrl** je v Metliki dne 8 februvarija g. F. Zalokar, mestni župan, okrajni zdravnik v. p. in ravnatelj I. dolenjske posojilnice. Mož je bil zelo delaven na gospodarskem polju. Bodi mu blag spomin!

— **Umrl** je v Ljubljani dne 16. februvarija Anton Premk, c. kr. višji poštni kontrolor v. p. in posestnik v starosti 66 let. Vrlemu rodoljubu bodi blag spomin!

— **Poboj.** 14 febr. se je pri nekem plesu v Zadobrovi pri D. M. v Polji pod Ljubljani vnel pretep, pri katerem je bil Valentin Cajhen tako nevarno zaboden z nožem, da je kmalu na to umrl.

— **Poskušen samomor.** C. kr. okr. sodnik iz Mokronoga gosp. Starič si je v hotelu „Lloyd" v Ljubljani dne 12. februvarija prerezal vrat. Našli so še živega in ga privedli v bolnico, kjer ga upajo še ohraniti pri življenju.

— **Železnica Divača Loka.** Znano je, da pri osrednji vladi na Dunaju prevaguje namen, da naj bi se kot druga železniška zveza v Trst gradila proga čez Ture in kot podaljšek te Bohinjska železnica do Gorice. Shod odposlancev deželnih odborov, trgovskih zbornic in mest ki so najbolj interesovani pri novi nameravani železnici je pa dne 28. julija 1890 v Celovcu spoznal za najbolj primerno drugo železniško zvezo s Trstom progo, ki bi šla od Celovca preko Karavank do Loke in dalje do Divače. Z ozirom na zgoraj omenjeni namen vlade torej se je občinski svet celovški obrnil do deželnih odborov Češke, Moravske, Nižjeavstrijske, Gornjeavstrijske, Koroške, Kranjske, Istrije in Trsta ter na trgovske in obrtniške zbornice v Pragi, Brnu, Olmucu, Hebu, Plznu, Budejevicah, Dunaji, Lincu, Ljubnem, Gorici, Ljubljani, Rovinju in Celovcu, da naj bi se sredi meseca marca zopet sešel v Pragi ali Budejevicah shod odposlancev, ki naj bi storil potrebne korake v namen opustitve nameravane proge in zgradbe železnice Divača-Loka.

— **Koliko Ljubljana na leto potrebuje.** Po uradnem izkazu se je leta 1896. dacu podvrženega blaga v Ljubljano pripeljalo, kakor sledi: 23115 litrov ruma, araka, rozolje in likerjev, 1051 hektolitrov žganjevca, 804 *hl* žganja, 18102 *hl* vina, 2517 *hl* vinskega mošta, 76 *hl* sadnega mošta, 21490 *hl* piva, 1306 *hl* kisa, 3905 volov, bikov, krav in telet nad jedno leto starih, 8006 telet do jednega leta starih, 3398 ovac, ovnov, koz, kozlov in koštrunov, 3742 jagnjet, kozličev in prašičkov do 5 *kg*, 368 prašičkov od 5 do $19^1/_2$ *kg*, 7252 prašičkov nad $19^1/_2$ *kg* težkih, 872 *met* svežega, nasoljenega in prekajenega mesa, salam in klobas, 11190 puranov, gosij, rac in kopunov, 35409 parov kokošij, piščet in golobov, 325 srn in divjih koz, 2486 zajcev, 558 *kg* razsekane in črne divjačine; 381 fazanov, divjih petelinov in divjih kokošij; 468 gozdnih jerebic, kotornov, divjih gosij in rac, kljunačev in divjih golobov; 63 lisk, kozic in potapljavk; 18 tucatov drozdov, brinjevk, prepelic in škrjancev; 105 met. stotov rib in školjk iz morja, rek in potokov, potem ribjih iker in sardin; 150 met. stot. klinov, navadnih morskih rib, polenovk, slanikov, rakov, polžev in ostrik; 1484 met. stotov riža; 55.744 met. stotov moke, pšena, skroba, pekarij, sladkarij, malega kruhka in prepečenega kruha; 28 769 met. stotov sena, slame in otrob; 382 met. stotov zelenjave; 7.697 met. stotov, svežega sadja; 714 met. stotov suhega in vloženega sadja; 4399 met. stotov ovsa v zrnij; 726 met. stotov masla, stearinovih in lojnih sveč; 37 met. stotov loja in tolšče; 541 met. stotov svinske masti, sala in slanine; 527 met. stotov mila; 725 met. stotov sira; 1,298.414 jajc; 1696 met. stotov konopnega, lenenega in goršičnega olja; 275 met. stotov oljkinega, mandelnovega in orehovega olja; 30.485 kubičnih metrov trdih drv, borovega in brinjevega lesa; 4.910 kubičnih metrov mehhih drv in butaric; 2.420 met. stotov oglja; 301 571 met. stotov premoga in koaksa.

— **Mejnarodno zrakoplovenje.** Včeraj so izpustila iz Pariza, Strassburga in Berolina zrakoplove, opremljene z meteorologičnim orodjem, zaznamujočim vse samim od sebe. Ob ednem so spustili tudi druge obljudene zrakoplove. Mogoče je, da se pokaže tudi pri nas kateri teh zrakoplovov. Če se to zgodi, naj se zaznamuje natančno čas in smer plovenja in naj se to naznani ali meteorologični postaji ljubljanski ali pa naravnost c. kr. osrednjemu meteorologičnemu zavodu na Dunaju.

— **Dolgoletni jetnik.** Te dni izpuščen je bil iz državne ječe v Jolietu v Ameriki človek, kateri je prebil 28 let med štirim zidovjem. Njegovo ime je Louis Jackson. Osemnajst let star ubil je Benjamina Raney, vsled česar je bil obsojen v dosmrtno ječo, sedaj pak ga je guverner Altgeld pomilostil. 1. oktobra leta 1869. doveden je bil v ječo v Joliet, tedaj ni znal ni brati, ni pisati, danes razumi eno in drugo, zraven se je zelo izobrazil. Star je 56 let. Za časa, ko je bil zaprt, odpuščenih je bilo iz jolietske državne kaznilnice 11000 kaznjencev.

— **Čudna strast.** V Anamosa v Ameriki je umrla gospa Elija Carson, katera se je v svojem življenju blizu 250krat vozila čez antlantiško morje. Ko jej je nje mož umrl leta 1864, je prišla na povabilo njenega brata s svojimi malimi hčerami v Ameriko. Dve leti na to jej je brat umrl in zapustil premoženja blizu pol milijona dolarjev, nato se je pričela voziti skoraj neprenehoma s parnikom „Lucania" iz Amerike na Angleško in zopet nazaj. Minolo leto jo je hotel dati nje zet pod kuratel, ali njegov predlog je bil odklonjen in v zahvalo zato je volila 1000 dolarjev, vse ostalo premoženje pa je volila častnikom in pomorščakom parnikom „Lucania".

— **Tatvinska lovca in orožnik.** Blizu Godinga je orožnik Ulrich naletel na dva tatvinska lovca in ju hotel aretovati. Tatvinska lovca sta ga umorila, potem pa zbežala v gore.

— **Zaprli.** Na Dunaju so zaprli dne 10. t. m. Janeza Stasnega, ki je v Mislevici na Češkem umoril hči tamošnjega vrtnarja Marijo Farnik in jo oropal. Stasny je stanoval pri Farnikovih in jim pomagal delati Živeli so stari Farnik, njega hči in on sam v posebni hišici. Hči je gospodinjila. Stasny je dobro vedel, da ima stari Farnik dosti denarja in je že dolgo premišljal, kako bi prišel do tega denarja, potem jo pa pobegnil v Ameriko. Farnik je nedavno umrl in zapustil svoje imetje hčeri. Sedaj sta Marija Farnik in Stasny sama stanovala v hiši. Poslednji je sklenil dekle ubiti in oropati. Ko je devojka spala po noči, je vzel sekiro in jej razbil glavo. Po tem se je umil, ker je bil krvav. Potem še ulomil v vse omare, pobral precej denarja, revolver, hranilnično knjižico in odpotoval v Prago, da potuje od tod v Ameriko. Na potu v Prago je izvedel v železniškem vozu, da brez dokumentov ne more v Ameriko. Peljal se je na Dunaj, da ondu dobi potrebne dokumente. Na Dunaju ga je prijela policija, kateri je svoje zločinstvo priznal.

— **Stroga kazen.** Šestnajstletni Peter Koch v Čikagu bil je te dni obsojen na 10 dolarjev globe, ker je nekemu dečku, ki je prodajal novine „Tribune“ vzel jeden iztis.

— **Gostilne v Čikagu.** Ob novem letu se je nahajalo v Čikagu 6000 gostiln, mestu morajo plačati 3 milijone dolarjev za točilno pravico. Pivovarnarjev je v Čikagu 49. V Čikagu se izpije na leto pijač v vrednosti 15 milijonov dolarjev.

— **Bankeroti l. 1896.** Preteklo leto je bankerotiralo v Zjedinjenih državah več ljudij, nego katerokoli leto popred, namreč 14 980 s svoto 225 milijonov dolarjev.

— **Nesreča pri grajenju.** V Liskärgu v Angliji se je podrl oder pri grajenju nekega vijadukta blizu postaje Menheinot. 12 delavcev je palo 150 metrov globoko in se ubilo.

— **Tatvina pri dragoceninarju.** K dragoceninarju Mercieru v Nizzi prišla sta dva tujca nekaj kupovat. Porabila sta to priložnost, da sta ukrala nakit, vreden 60.000 frankov.

— **Pogorela** je vojašnica v Rostovu v Rusiji. Petnajst vojakov je zgorelo Dva sta se smrtno nevarno poškodovala, ko sta poskakala skozi okna.

— **Prvi albanski stavec.** V tiskarni „Bosnische Post“ je bil te dni oproščen tiskarski učenec Ivan Veljalo iz Albanije. To je prvi Albanec, ki se je izučil tiskarstva.

— **Potres** so imeli na več krajih na Siciliji in južni Italiji dne 12. t. m. Škode posebne ni napravil.

— **Župan — slepar.** Lvovski listi javljajo da je sodišče dalo zapreti lvovskega župana Sternina pl. Buczacza radi zlorabe uradne oblasti.

— **Umor v železniškem vlaku.** Iz Bruselja se poroča: Z brzovlakom iz Pariza v Bruselj vozeč se gospod je bil na belgijskih tleh v vagonu umorjen Morilec ga je oropal in truplo vrgel skozi okno, kjer ga je našel železniški čuvaj.

— **Častniki — vohuni.** V Levovu je policija aretovala umirovljenega stotnika Vanička, vodjo pripravnice za jednoletne prostovoljce, in nekega umirovljenega nadporočnika, ker je dobila dokaze, da sta ta dva avstrijska častnika bila — ruska vohuna.

— **Za poskušen samomor kaznovan.** Igralec Balla v Aradu se je pred nekaj tedni poskusil mej predstavo na odru umoriti. Ranil se je sicer smrtnonevarno, a vendar še okreval. Zdaj ga je policijsko ravnateljstvo obsodilo na 50 gld. globe, ker je s tem, da se je na odru poskusil usmrtiti, grešil — zoper gledališke predpise.

— **Šolsko poslopje se je podrlo.** V Pereyu v Ameriki se je podrlo z opeko zidano šolsko poslopje in bilo v razvalinah pokopanih 25 otrok in učiteljica. Mnogo otrok in učiteljica je tako nevarno poškodovanih, da se je bati za njih življenje.

— **Strašne ženske.** V Szbelyju blizu Temešvara je prišlo sodišče celi vrsti groznih hudodelnic na sled. Aretovala je doslej osemnajst žen, glede katerih je sumilo, da so zastrupile svoje može. Sodišče je dalo mrliče izkopati in zdravniški izid je pokazal, da so bili možje rez zastrupljeni. Ženske so umorile svoje može, da so mogle brez ovir občevati s svojimi ljubimci.

— **Dobra sestra.** Blizu Velike Kaniže na Ogerskem bile bi se te dni morale zaročiti hči nekega vaškega sodca z nekega posestnika sinom. Dekle se ni upalo očetu povedati, da si je izbralo drugega, lepega hlapca, upalo se je pa s svojim zaljubljencem pobegniti. Tako bi bila morala biti zaroka, ali neveste ni bilo. To pa jih ni dosti motilo. Ženin je spoznal, da je nevestina sestra ravno tako lepa in ljubeznjiva, in izjavil je, da bi se ž njo poročil. Ta je bila tudi zadovoljna in vsemu je bilo pomagano iz zadrege.

— **Ogenj v cerkvi.** V Drazdanah je pogorela protestantska križna cerkev. Ogenj je bil nastal ob neki poroki. Hitro se je razširil po vsej cerkvi. Ta cerkev je bila jedna najlepših v Draždanah. Pogorela je že večkrat in jedenkrat so jo bili z bombardovanjem močno poškodovali. V letih 1764 do 1781 so jo bili popolnoma prenovili.

— **Oropana menjalnica.** V Temešvaru zaprli so nekega Simona Petru-a, katari je cekine kar zapravljal. Pri njem so našli še 240 rumunskih cekinov. Priznal je pri policiji, da je vlomil minoli mesec v Turnu Severinu v neko rumunsko menjalnico in odnesel mnogo denarja. Rumunska oblastva so se obvestila o tem dogodku.

— **Mnogo po svetu.** Pred dunajskim deželnim sodiščem je bil te dni obsojen zaradi tatvine v osemnajstmesečno ječo 36letni dimnikar Henrik Menzl. Bil je že kaznovan zaradi tatvine 21krat v raznih deželah. Menzl je v svojem življenju prepotoval Nemčijo, Francijo, Anglijo, Sudan, Prednjo in Zadnjo Indijo. Naposled je dobil službo pri dunajskem zverinjaku, kjer pa ni dolgo ostal. Ukral je neko 10 gld. vredno kaseto, jo razbil, misleč, da je denar v nji. Zaradi tega je prišel v ječo.

— **Vihar in hud mraz** imeli so zadnje dni v Rusiji. Vihar je potrgal mnogo telegrafskih in telefonskih zvez. Tudi več ljudij je ubitih in poškodovanih.

— **Požar v Bakun.** V Bakun, kjer dobivajo surovi petrolej v veliki meri, je te dni bil nastal silen požar. Pogorelo je pet velikih skladišč za surov petrolej in 29 vrtalnih stolpov. Škode je nekaj nad milijonov.

— **Poboj v Braziliji.** Indijani so napali rusinsko naselbino Moeno v državi Parana v Braziliji. Pobili so devetnajst ljudi. Vlada je poslala, ko je izvedela, kaj se je zgodilo, policijste v njih varstvo. Vzela je pa v službo nekaj posebnih stražnikov v varstvo kolonije, kateri so vajeni po gozdih zasledova i Indijane.

— **Veleposestnik Pfeifer** je te dni umrl v Pragi in v svoji oporoki naročil, naj njegovo truplo odpeljejo v Gotto in ondu sežgo. Zato se mu je odrekel cerkveni blagoslov pri odpeljavi trupla iz Prage.

— **Samomor.** A Vanda, hči nekega iz Levova na Dunaj došlega trgovca, je skočila iz četrtega nadstropja na cestni tlak in se ubila. Mešalo se jej je v glavi. Prepeljali so jo bili na Dunaj, da jo izroče v blaznico.

Tržne cene

V Ljubljani dne 13. febr. 1897. Pšenica gld. 9·— kr. rž gld. 6·70 kr., ječmen gld. 5.50 kr., oves gld. 6·50 kr., ajda gld. 7·20 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·— kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 11·— kr., fižol gld. 10·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Sprejmejo se

Agentje,

kateri gostilničarje in zasebnike na deželi obiskujejo, nudi se jim prilika prevzeti zbirko lahko razpečajočih reči od dobro stoječe tvrdke; visoka provizija jim je zagotovljena. Ponudbe pod: „Agent 100“, pošiljajo naj se poste restante Hauptpost, Graz. (2)

Največja zaloga

raznega semena

na pr. **večne nemške detelje (lucerne), štajarske detelje, inkarnatke, turške in travniške detelje,** raznih vrst **velikanske pese,** ki je splošno znana kot najboljša krma; potem **travna semena** za suha, mokra, peščena ali ilovnata tla. Velika zaloga raznih semen **salate, kumar, peteršilja, zelene, sladkega graha, fižola** in drugih zelenjadnih vrst. (1)

Mnogobrojnega poseta prosi

PETFR LASSNIK

v Ljubljani.

Pristno brnsko sukneno blago.

Jeden odrezek 3·10 *m* dolg zadostuje za jedno obleko za gospoda in velja le	gld. 3·10	iz dobre	pristne ovčje volne
	» 4·10	» »	
	» 4·80	» »	
	» 6 —	» najboljše	
	» 7·74	» fine	
	» 9·—	» finejše	
	» 10·50	» najfinejše	

1 odrezek za črno salonsko obleko gld. 10·—

Blago za vrhne suknje, loden, peruvien, dosking. Blago za državne in železniške uradnike, grebenčasto in ševejot blago, razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana (1)

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se naravnost od nas naroči, kakor pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez krojaškega prebitka, kar zasebne naročnike zelo oškoduje.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 13. febr. t. l.: 65, 85, 63, 28, 48.
V Trstu dne 13. febr. t. l.: 35, 57, 30 66, 23
V Pragi dne 18 febr. t. l.: 51, 17, 46, 44, 60

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (6)

Najstareje, najpristneje, najreelneje in najceneje ljudsko domačo zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnomovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 2 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Velika 50 krajcarska loterija v Inomostu.

Jutri srečkanje...

Glavni dobitek (6)

75.000 kron

v gotovini z 20% odbitka.

Srečke á 50 kr. priporoča J. C. Mayer, bankir v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.